

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2004 rd

Regeringens proposition om godkännande av 2003 års protokoll till 1992 års internationella konvention om upprättande av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja samt till lagar om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen och om ändring av 10 kap. 18 § sjölagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 5 februari 2004 en proposition om godkännande av 2003 års protokoll till 1992 års internationella konvention om upprättande av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja samt till lagar om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen och om ändring av 10 kap. 18 § sjölagen (RP 171/2003 rd) till miljöutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har kommunikationsutskottet lämnat utlåtande

(KoUU 2/2004 rd) i ärendet. Utlåtandet ingår som bilaga till betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Lolan Eriksson, kommunikationsministeriet
- generalsekreterare Merja Huhtala, miljöministeriet
- enhetschef Kari Lampela, Finlands miljöcentral
- vice verkställande direktör Pekka Huttula, Olje- och Gasbranschens Centralförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner 2003 års protokoll till 1992 års internationella konvention om upprättande av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja. Det föreslås vidare att riksdagen godkänner lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser i protokollet som

hör till området för lagstiftningen och lagen om ändring av 10 kap. 18 § sjölagen.

Genom protokollet upprättas en kompletterande fond i samband med det nuvarande internationella ersättningssystemet för ersättning av oljeskador som förorsakas av oljetankfartyg. Grundsystemet utgörs av två konventioner dvs.

konventionen angående fartygsägarens ansvarighet och konventionen som gäller den internationella oljeskadefonden, IOPC-fonden, som kompletterar fartygsägarens ansvarighet. Finland är part i dessa konventioner.

Den kompletterande fonden stärker avsevärt den skadelidandes ställning och möjliggör full ersättning också vid omfattande oljeolyckor. Det internationella ersättningssystemets högsta tillgängliga ersättningsbelopp stiger i de fördragslutande staterna från 250 miljoner euro till 900 miljoner euro. De som mottar olja i de fördragslutande staterna svarar för finansieringen av fonden enligt samma system. Avgiftsandelen bestäms på basis av mängden mottagen olja i den fördragsslutande staten under ett kalenderår.

Protokollet hör till området för delad behörighet och hör till vissa delar till Europeiska ge-

menskapens exklusiva behörighet. Enligt beslut av Europeiska unionens råd har man uppsatt som mål att medlemsstaterna ratificerar protokollet senast den 30 juni 2004. Avsikten är att Finland efter det att de föreslagna lagarna har godkänts och stadfästs ratificerar protokollet inom den nämnda tiden.

Lagarna avses bli satta i kraft genom förordning av republikens president och av statsrådet samtidigt som 2003 års protokoll träder i kraft internationellt. Protokollet träder i kraft internationellt tre månader efter det att minst åtta stater har anslutit sig till det och den sammanlagda mängden avgiftspliktig olja som mottagits i dessa länder är minst 450 miljoner ton. Dessa förutsättningar kommer enligt bedömning att uppfyllas under år 2004.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att förslaget är nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Den kompletterande fonden är nödvändig eftersom de oljeolyckor som har inträffat i Europa under de senaste åren (Erika och Prestige) har visat att systemen för ersättningsansvar är otillräckliga. Trots att det har skett stora framsteg inom arbetet för bättre säkerhet kan en oljekatastrof inte ens anses vara osannolik. Direkta skador på grund av en omfattande oljeskada förorsakad av ett oljetankfartyg och kostnaderna för åtgärder som behövs för att återställa miljön kan inte helt och hållet täckas utan en kompletterande fond. Den kompletterande fonden förbättrar på ett avgörande sätt möjligheterna att ersätta kostnaderna för att återställa miljön.

Miljöutskottet understryker att upprättandet av en kompletterande fond är förenligt med Finlands intresse speciellt med tanke på att oljetransporterna på Finska viken och Östersjön har ökat snabbt och trafiken kommer fortsättningsvis att växa kraftigt dels på grund av att ol-

jehamnarna i Ryssland fungerar effektivare och nya oljehamnar grundas. Trots att det görs mycket för att förbättra trafiksäkerheten till sjöss ökar risken för att det sker en allvarlig olycka eller att en olycka sträcker sig till finskt vattenområde i och med att trafiken växer.

Utskottet anser vidare att en kompletterande fond som baserar sig på ett internationellt fördrag är en bättre lösning än en regional fond som täcker Europeiska gemenskapens område, vilket tidigare diskuterades. Det är viktigt att också i framtiden kunna säkra ett fungerande och trovärdigt internationellt system för oljeskador och ersättningar. Ett internationellt system tryggar också ett tillräckligt brett betalningsunderlag bättre än ett regionalt system. Det nya ersättningstaket, cirka 900 miljoner euro, förutsätter att fonden har ett brett betalningsunderlag. Med tanke på helheten skulle det därför vara mycket angeläget att stora oljemottagare, som Japan, Australien och Kanada, ansluter sig till fördraget så fort som möjligt. Detta bedöms vara sannolikt.

Den kompletterande fonden behövs och bör införas så fort som möjligt. Det främsta syftet

med systemet är att säkra att de skadelidande snabbt erhåller tillräcklig ersättning. Upprättandet av en kompletterande fond ändrar kännbart på balansen mellan fartygsägarna och oljemottagarna i det fall att den kompletterande fonden aktiveras. Eftersom ansvarssystemet också har en förebyggande effekt som ökar fartygens säkerhet är det nödvändigt att grundsystemet för internationella ersättningar ses över för att finansieringsbalansen mellan fartygsägarna och oljemottagarna ska kunna bevaras i alla situationer.

Utskottet finner det särskilt angeläget att CLC-fördraget, som gäller fartygsägarnas ansvar, förnyas, och anser att Finland aktivt bör delta i detta arbete i syfte att säkra att rederiet också i framtiden kommer att ha det primära ansvaret för en oljeskada.

Helsingfors den 5 mars 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
medl. Susanna Haapoja /cent
Hanna-Leena Hemming /saml
Rakel Hiltunen /sd
Antti Kaikkonen /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Mikaela Nylander /sv

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår miljöutskottet

att riksdagen godkänner 2003 års protokoll till 1992 års internationella konvention om upprättande av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja, upprättat i London den 16 maj 2003, till den del protokollet hör till Finlands behörighet och

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Heikki A. Ollila /saml
Eero Reijonen /cent
Säde Tahvanainen /sd
Satu Taiveaho /sd
Unto Valpas /vänst
Ahti Vielma /saml
Pia Viitanen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.